

Prof. zw. dr hab. med. JERZY TADEUSZ MARCINKOWSKI
Kierownik Katedry Higieny i Epidemiologii, Collegium Medicum,
Instytut Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Zielonogórski
Tel. 505-545-057 lub 603-223-198
e-mail: j.marcinkowski@inz.uz.zgora.pl

Zielona Góra, dnia 11.05.2026 r.

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr Wandy Olesińskiej

pt. „COVID-19 i jego konsekwencje dla zdrowia i stylu życia młodzieży akademickiej w Polsce /
COVID-19 and its consequences for the health and lifestyle of academic youth in Poland”

wykonanej w dyscyplinie **nauki o zdrowiu**

pod kierunkiem:

dr hab. Sabiny Lachowicz-Wiśniewskiej, prof. uczelni (promotor)

dr hab. Małgorzaty Bernatek, prof. uczelni (drugi promotor)

wykonana zgodnie z postanowieniem Rady Naukowej Dyscypliny Nauk o Zdrowiu
Uniwersytetu Kaliskiego z dnia 26.03.2026 r.

Ocena wyboru tematu i jego znaczenia naukowego

Tematyka rozprawy dotyczy wpływu pandemii COVID-19 na zdrowie, styl życia oraz funkcjonowanie psychospołeczne młodzieży akademickiej. Jest to problem **aktualny, społecznie istotny i naukowo uzasadniony**, wpisujący się w obszar zdrowia publicznego, epidemiologii społecznej oraz nauk o zachowaniach zdrowotnych.

Autorka podejmuje zagadnienie o dużym znaczeniu praktycznym – szczególnie w kontekście:

- długofalowych skutków pandemii,
- funkcjonowania systemów edukacyjnych,
- zdrowia psychicznego młodych dorosłych.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że praca nie ogranicza się do jednego wymiaru analizy, lecz obejmuje:

- aspekt systemowy (system ochrony zdrowia),
- społeczny,
- indywidualny (psychologiczny i behawioralny).

Dobór tematu należy ocenić jako **trafny, nowoczesny i dobrze uzasadniony**.

Ocena koncepcji pracy doktorskiej (cykl 3 publikacji)

Rozprawa została przygotowana w formie **cyklu trzech publikacji naukowych**, co jest zgodne z aktualnymi standardami doktoryzowania.

Struktura cyklu:

- **Publikacja 1: Wanda Olesińska, Małgorzata Bernatek, Sabina Lachowicz-Wiśniewska, Jacek Piątek (2025).** Systematic Review of the Impact of COVID-19 on Healthcare Systems and Society – The Role of Diagnostics and Nutrition in Pandemic Response. Journal of Clinical Medicine, nr 14(7), s. 2482. (przegląd systematyczny) – wysoki poziom (**IF 2,9**; 140 pkt MNiSW)
- **Publikacja 2: Wanda Olesińska, Małgorzata Bernatek, Henning Sommermeyer, Krzysztof Gieburowski, Paulina Wojtyła-Buciora, Jacek Piątek, (2022).** Impact of the COVID-19 Pandemic on Health Behaviors of Students of the Calisia University in Kalisz. Journal of Health Study and Medicine, nr 4, s. 71-93. (140 punktów MNiSW, udział w publikacji 75%); (badanie empiryczne) – analiza zachowań studentów
- **Publikacja 3: Wanda Olesińska, Małgorzata Bernatek, Rafał Mikołajczak, Krzysztof Gieburowski, Zygmunt Kopczyński, Jacek Piątek (2023).** Zachowania zdrowotne młodzieży studenckiej w trakcie pandemii COVID-19. Medycyna – Studia. Biuletyn Główniej Biblioteki Lekarskiej, nr 381, s. 447-462. 20 punktów MNiSW; udział w publikacji 75% (badanie empiryczne) – rozszerzenie na szerszą populację młodzieży

Łącznie dorobek naukowy doktorantki: Impact Factor: 9,1 Punktacja MNiSW: 500.

Ocena cyklu:

- ✓ logiczna spójność tematyczna
- ✓ komplementarność (przegląd + badania własne)
- ✓ stopniowanie poziomu analizy

Na szczególne uznanie zasługuje:

- wysoki udział autorki (75–85%),
- obecność publikacji w czasopiśmie z Impact Factor.

Wniosek: koncepcja rozprawy spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim w naukach o zdrowiu.

Publikacja 1 z cyklu

Systematic Review of the Impact of COVID-19 on Healthcare Systems and Society – The Role of Diagnostics and Nutrition in Pandemic Response

Autorzy: Wanda Olesińska, Małgorzata Bernatek, Sabina Lachowicz-Wiśniewska, Jacek Piątek
Czasopismo: Journal of Clinical Medicine, 2025, 14(7), 2482

1. Charakterystyka pracy i jej znaczenie

Artykuł stanowi przegląd systematyczny dotyczący wpływu pandemii COVID-19 na systemy ochrony zdrowia oraz społeczeństwo, ze szczególnym uwzględnieniem roli diagnostyki i czynników żywieniowych. Autorzy analizują łącznie ok. 87–88 badań, obejmujących zagadnienia diagnostyki (RT-PCR, testy antygenowe), odporności immunologicznej (mikroelementy, witaminy) oraz skutków psychospołecznych pandemii.

Na tle istniejącej literatury praca wyróżnia się próbą integracji trzech obszarów: medycznego, żywieniowego i społecznego, co stanowi jej główną wartość poznawczą.

2. Ocena metodologii

Mocne strony:

- Autorzy deklarują szerokie przeszukiwanie baz (m.in. Scopus, Web of Science, Springer, Nature), co wskazuje na **relatywnie szeroki zakres źródeł**.
- Zdefiniowano **kryteria włączenia i wyłączenia badań**, co jest zgodne z podstawowymi standardami przeglądów systematycznych.
- Uwzględniono różne typy badań (obserwacyjne, eksperymentalne, przeglądowe), co zwiększa zakres analizy.

Słabsze strony:

- **Brak jednoznacznej zgodności ze standardem PRISMA**, który stanowi tzw. „złoty standard” dokumentowania przeglądów systematycznych, gdyż nie przedstawiono szczegółowego diagramu selekcji badań ani pełnej ścieżki eliminacji publikacji.
- **Niewystarczająca ocena jakości badań źródłowych**
- **Heterogeniczność materiału** – połączenie badań o bardzo różnym charakterze (diagnostyka, żywienie, psychologia) utrudnia spójne wnioskowanie.
- **Nadmierna reprezentacja badań z Polski** może ograniczać uogólnialność wyników.

3. Analiza treści i wyników

Diagnostyka

Autorzy trafnie podkreślają znaczenie testów RT-PCR jako „złotego standardu” oraz rolę testów antygenowych i serologicznych w nadzorze epidemiologicznym.

Ocena jest zgodna z aktualnym stanem wiedzy, choć:

- brakuje głębszej analizy czułości/swoistości,
- brak porównań ilościowych (meta-analizy).

Żywienie i odporność

W pracy szeroko omawia się rolę witamin (D, C, E) i mikroelementów (cynk, selen) w modulacji odporności .

Wpływ społeczny

Opis skutków psychospołecznych pandemii (stres, izolacja, zaburzenia psychiczne) jest trafny i dobrze osadzony w literaturze.

4. Wartość naukowa i oryginalność

Największym atutem pracy jest:

- **interdyscyplinarność,**
- próba stworzenia **modelu zintegrowanej odpowiedzi pandemicznej** (diagnostyka + żywienie + zdrowie psychiczne).

5. Znaczenie praktyczne

Artykuł ma istotną wartość:

- dla zdrowia publicznego,
- dla planowania strategii pandemicznych,
- dla edukacji medycznej.

Szczególnie trafne jest podkreślenie konieczności:

- integracji diagnostyki z działaniami profilaktycznymi,
- uwzględnienia czynników żywieniowych i psychospołecznych w polityce zdrowotnej .

7. Ocena końcowa

Praca stanowi wartościowy, szeroki przegląd literatury na temat COVID-19, o dużym znaczeniu dydaktycznym i przeglądowym.

Publikacja 2 z cyklu

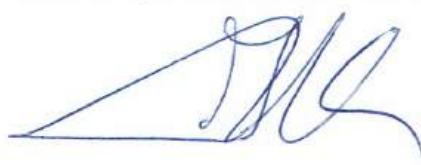
Impact of the COVID-19 Pandemic on Health Behaviors of Students of the Calisia University in Kalisz

Autorzy: Wanda Olesińska, Małgorzata Bernatek, Henning Sommermeyer, Krzysztof Gieburowski, Paulina Wojtyła-Buciora, Jacek Piątek

Czasopismo: *Journal of Health Study and Medicine*, 2022, nr 4, s. 71–93

1. Charakterystyka pracy i cel badania

Praca ma charakter empiryczny i dotyczy wpływu pandemii COVID-19 na zachowania zdrowotne studentów Uniwersytetu Kaliskiego. Celem badania było określenie zmian w stylu

życia, stanie psychicznym oraz sytuacji socjoekonomicznej studentów w warunkach pandemii.

Tematyka jest aktualna i istotna z punktu widzenia zdrowia publicznego, zwłaszcza że populacja studentów stanowi grupę szczególnie wrażliwą na zmiany społeczne i izolację.

2. Ocena metodologii

Mocne strony:

- Badanie objęło **relatywnie dużą populację wyjściową (n = 1425 studentów)**, co zwiększa potencjalną reprezentatywność.
- Zastosowano **standaryzowane narzędzie ankietowe (SurveyMonkey)**, co ułatwia zbieranie danych i ich agregację.
- Jasno określono moment badania (czerwiec 2022), co pozwala osadzić wyniki w konkretnej fazie pandemii.

Słabsze strony:

- **Brak informacji o rzeczywistej liczbie respondentów (response rate)**
- **Autorski kwestionariusz (16 pytań)** bez walidacji psychometrycznej – brak dowodu rzetelności i trafności narzędzia.
- **Charakter przekrojowy (cross-sectional)** – uniemożliwia wnioskowanie przyczynowo-skutkowe.
- **Brak grupy kontrolnej (np. dane przed pandemią)** – ogranicza możliwość oceny rzeczywistych zmian.
- **Oparcie wyłącznie na samoopisie (self-report bias)** – ryzyko zaniżania zachowań ryzykownych (np. alkohol, palenie).

3. Analiza wyników

Najważniejsze ustalenia:

- Pandemia miała **istotny negatywny wpływ na stan psychiczny studentów**.
- Pogorszeniu uległa **sytuacja ekonomiczna badanych**.
- **Nie stwierdzono istotnego wzrostu zachowań antyzdrowotnych** (alkohol, palenie).
- Część studentów przebyła COVID-19, co wpłynęło na ich kondycję fizyczną.

Ocena interpretacji:

- Wnioski dotyczące zdrowia psychicznego są spójne z literaturą międzynarodową, która wskazuje na wzrost stresu, lęku i izolacji wśród studentów.

- Jednak brak wzrostu zachowań ryzykownych **stoi w sprzeczności z wieloma badaniami zagranicznymi**, gdzie obserwowano wzrost zachowań niezdrowych (np. sedentarność, używki). Może to wynikać z: efektu deklaratywnego (zaniżanie odpowiedzi), specyfiki lokalnej populacji, ograniczeń narzędzia badawczego.

4. Wartość naukowa i oryginalność

Atuty:

- Badanie dostarcza **danych lokalnych (Polska, Uniwersytet Kaliski)** – wciąż stosunkowo rzadkich w literaturze międzynarodowej.
- Uwzględnia jednocześnie:
 - zdrowie psychiczne,
 - zachowania zdrowotne,
 - aspekty ekonomiczne.

5. Znaczenie praktyczne

Praca ma znaczenie:

- dla uczelni (planowanie wsparcia psychologicznego),
- dla zdrowia publicznego (monitorowanie skutków pandemii),
- dla polityki edukacyjnej.

Szczególnie istotne jest wskazanie na:

- potrzebę wsparcia zdrowia psychicznego studentów,
- wpływ czynników ekonomicznych na dobrostan.

6. Najważniejsze uwagi krytyczne

1. Brak walidacji narzędzia badawczego – podważa rzetelność pomiaru.
2. Brak danych o odpowiedzi ankietowej (response bias).
3. Zbyt powierzchowna analiza statystyczna.
4. Brak porównania z okresem przedpandemicznym.
5. Możliwe zaniżenie zachowań ryzykownych (bias społecznej aprobaty).
6. Ograniczona możliwość generalizacji (jedna uczelnia).

7. Ocena końcowa

Artykuł stanowi wartościowe, lokalne opracowanie empiryczne dotyczące wpływu pandemii COVID-19 na studentów, jednak jego wartość naukowa jest ograniczona przez niedostatki metodologiczne.

Sugestie dla autorów

- zastosowanie wystandaryzowanych skal zdrowia psychicznego,
- analiza porównawcza (pre–post pandemia),
- rozszerzenie badania na inne uczelnie,
- zastosowanie modeli statystycznych (np. regresja logistyczna),
- uwzględnienie zmiennych socjodemograficznych jako predyktorów.

Publikacja 3 z cyklu

Zachowania zdrowotne młodzieży studenckiej w trakcie pandemii COVID-19

Autorzy: Wanda Olesińska, Małgorzata Bernatek, Rafał Mikołajczak, Krzysztof Gieburowski, Zygmunt Kopczyński, Jacek Piątek

Czasopismo: *Medycyna – Studia. Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej*, 2023, nr 381, s. 447–462

1. Charakterystyka pracy i cel badania

Artykuł ma charakter empiryczny i dotyczy analizy zachowań zdrowotnych młodzieży (głównie studentów, ale także częściowo uczniów) w trakcie pandemii COVID-19.

Celem pracy było określenie częstości występowania zachowań prozdrowotnych (m.in. aktywność fizyczna, dieta) oraz ocena ich zmian w warunkach pandemii. Autorzy wskazują, że mimo globalnych zmian społecznych styl życia studentów nie uległ istotnym modyfikacjom .

Tematyka jest aktualna i wpisuje się w nurt badań nad skutkami pandemii w populacji młodych dorosłych.

2. Ocena metodologii

Mocne strony:

- Relatywnie **liczna próba badawcza (ok. 442 respondentów)**, obejmująca zarówno studentów, jak i młodzież szkolną .
- Uwzględnienie **zróznicowania wiekowego**, co pozwala na szersze spojrzenie rozwojowe.
- Jasno określony cel badania i ogólna struktura analizy.

Kluczowe ograniczenia: próba mieszana (studenci + uczniowie) – wprowadza istotne zaburzenie interpretacyjne; populacje te różnią się znacząco pod względem stylu życia i dojrzałości zdrowotnej; badanie ograniczone do jednego środowiska (związanego z Uniwersytetem Kaliskim), **brak informacji o walidacji narzędzia badawczego** – prawdopodobnie autorski kwestionariusz; **charakter przekrojowy (cross-sectional)** – brak możliwości oceny zmian w czasie; **brak grupy odniesienia (pre-pandemicznej)**; **oparcie na samoopisie** – ryzyko biasu deklaratywnego.

3. Analiza wyników

Główne ustalenia:

- Autorzy wskazują, że **pandemia nie spowodowała istotnych zmian w stylu życia studentów**.
- Podkreślają znaczenie:
 - diety,
 - aktywności fizycznejjako kluczowych determinant zdrowia.

Ocena interpretacji:

- Wniosek o „braku zmian” budzi **poważne wątpliwości metodologiczne**, ponieważ:
 - nie zastosowano pomiaru przed pandemią,
 - brak danych longitudinalnych,
 - brak standaryzowanych wskaźników porównawczych.
- Wyniki stoją częściowo w sprzeczności z szeroką literaturą międzynarodową, która wskazuje raczej na:
 - spadek aktywności fizycznej,
 - pogorszenie nawyków żywieniowych,
 - wzrost problemów psychicznych.

Bardziej adekwatna interpretacja brzmiałaby: „**w badanej próbie nie wykazano istotnych różnic deklarowanych zachowań**”, a nie „brak wpływu pandemii”.

4. Wartość naukowa i oryginalność

Atuty:

- Dostarczenie **lokalnych danych empirycznych** (Polska, środowisko akademickie).
- Próba rozszerzenia analizy na młodsze grupy (uczniowie).

5. Znaczenie praktyczne

Praca ma znaczenie głównie:

- lokalne (dla uczelni i środowiska edukacyjnego),
- dydaktyczne (jako opis zachowań młodzieży).

Może stanowić punkt wyjścia do:

- programów promocji zdrowia,
- badań porównawczych w przyszłości.

7. Ocena końcowa

Artykuł stanowi poprawne, lecz metodologicznie ograniczone badanie ankietowe o charakterze lokalnym. Największym problemem pracy jest nadinterpretacja wyników przy jednoczesnym braku odpowiednich podstaw metodologicznych.

8. Sugestie dla autorów

- rozdzielenie analiz dla uczniów i studentów,
- zastosowanie wystandaryzowanych narzędzi (np. IZZ),
- wprowadzenie badań longitudinalnych,
- pogłębienie analizy statystycznej (modele regresji),
- bardziej ostrożna interpretacja wyników.

Recenzja cyklu publikacji stanowiącego rozprawę doktorską

1. Charakterystyka ogólna cyklu

Przedłożony cykl trzech publikacji autorstwa Wandy Olesińskiej i współautorów stanowi spójny tematycznie zestaw prac poświęconych wpływowi pandemii COVID-19 na zachowania zdrowotne oraz funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem populacji młodych dorosłych.

Cykl obejmuje:

- przegląd systematyczny (publikacja o najwyższej randze naukowej),
- dwa badania empiryczne (o charakterze ankietowym).

Tematyka pracy jest aktualna, społecznie istotna i wpisująca się w nurt badań z zakresu zdrowia publicznego oraz epidemiologii społecznej.

2. Spójność koncepcyjna cyklu

Zasadniczo cykl wykazuje umiarkowaną spójność tematyczną, jednak nie jest w pełni jednorodny metodologicznie.

Mocne strony:

- wszystkie publikacje odnoszą się do pandemii COVID-19,
- wspólny mianownik stanowią:
 - zachowania zdrowotne,
 - determinanty zdrowia,
 - kontekst systemowy i społeczny.

Ograniczenia:

- pierwsza publikacja (przegląd systematyczny) ma charakter ogólny i obejmuje szeroki kontekst (diagnostyka, żywienie, społeczeństwo),
- pozostałe dwie prace mają charakter lokalny i ankietowy, skoncentrowany głównie na studentach.

3. Ocena metodologiczna

Publikacja 1 (przegląd systematyczny)

Najmocniejszy element cyklu:

- publikacja w czasopiśmie o stosunkowo wysokim IF (2,9),
- szeroki zakres literatury,
- istotna wartość poznawcza.

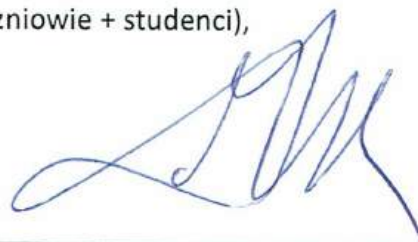
Publikacje 2 i 3 (badania empiryczne)

Zbieżne ograniczenia metodologiczne:

- autorskie, niewalidowane kwestionariusze,
- brak badań longitudinalnych,
- brak grupy kontrolnej (pre-pandemicznej),
- oparcie na samoopisie (bias deklaratywny),
- ograniczona analiza statystyczna (brak modeli wieloczynnikowych),
- ograniczona reprezentatywność (jedno środowisko akademickie).

Dodatkowo w publikacji 3:

- problem heterogeniczności próby (uczniowie + studenci),

- nadinterpretacja wyników (wniosek o braku zmian).

4. Wkład własny doktorantki

Z przedstawionych danych:

- udział w publikacjach empirycznych: 75% – wskazuje na znaczący wkład,
- brak jednoznacznego wyszczególnienia wkładu w publikacji przeglądowej (co należałoby doprecyzować).

Na podstawie charakteru prac można przyjąć, że doktorantka:

- uczestniczyła aktywnie w projektowaniu badań,
- prowadziła zbieranie danych,
- współtworzyła analizę i interpretację wyników.

Wkład własny należy ocenić jako istotny, choć wymagający formalnego doprecyzowania w dokumentacji przewodu.

5. Wartość naukowa cyklu

Atuty:

- aktualność tematyki (COVID-19),
- interdyscyplinarność (medycyna, zdrowie publiczne, zachowania zdrowotne),
- publikacja w czasopiśmie o IF,
- dane empiryczne z populacji polskiej (wartość lokalna).

Ograniczenia: Cykl ma większą wartość opisową niż wyjaśniającą.

6. Znaczenie praktyczne

Cykl posiada istotne znaczenie:

- dla zdrowia publicznego (monitorowanie skutków pandemii),
- dla uczelni (wsparcie studentów),
- dla polityki zdrowotnej (rola stylu życia i czynników psychospołecznych).

Jednak jego wpływ praktyczny jest:

- bardziej lokalny niż systemowy.

7. Najważniejsze uwagi krytyczne

1. Brak pełnej integracji cyklu w jedną spójną koncepcję badawczą.
2. Niedostatki metodologiczne badań empirycznych.

3. Brak standaryzowanych narzędzi badawczych.
4. Ograniczona analiza statystyczna.
5. Nadmierne uogólnienia w interpretacji wyników.
6. Brak badań porównawczych (pre–post pandemia).

8. Ocena końcowa cyklu

Cykl publikacji przedstawia spójny tematycznie dorobek naukowy o umiarkowanej wartości metodologicznej, lecz istotnym znaczeniu poznawczym i aplikacyjnym.

9. Konkluzja

Przedstawiony cykl publikacji spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim w dyscyplinie nauk o zdrowiu.

Rekomendacja: dopuszczenie do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

6. Znaczenie naukowe i praktyczne pracy

Rozprawa ma potencjalnie istotne znaczenie dla:

- rozwoju nauk o zdrowiu,
- praktyki zdrowia publicznego,
- projektowania programów profilaktycznych dla studentów.

Wyniki mogą stanowić podstawę do opracowania strategii wspierających zdrowie młodych dorosłych w sytuacjach kryzysowych.

Poniżej przedstawiam ocenę rozdziału „PRZYSZŁE PERSPEKTYWY” w kontekście całokształtu recenzowanego cyklu publikacji doktorskich – z uwzględnieniem wcześniej wskazanych ograniczeń metodologicznych i koncepcyjnych.

Ocena rozdziału „PRZYSZŁE PERSPEKTYWY”

1. Ocena ogólna

Rozdział „Przyszłe perspektywy” należy ocenić jako jedną z mocniejszych części całej rozprawy, zwłaszcza na tle ograniczeń metodologicznych badań empirycznych wchodzących w skład cyklu.

Doktorantka:

- trafnie identyfikuje realne problemy środowiska akademickiego,
- formułuje praktyczne, wdrażalne rekomendacje,
- wykazuje świadomość konieczności dalszego doskonalenia metod badawczych.

W przeciwieństwie do części wynikowej publikacji, gdzie pojawiały się momentami nadinterpretacje, w tym rozdziale widoczna jest większa ostrożność i dojrzałość naukowa.

2. Odniesienie implikacji praktycznych do wyników cyklu

Ad 1) Monitorowanie dobrostanu i motywacji

Postulat wprowadzenia cyklicznych narzędzi przesiewowych jest:

- w pełni uzasadniony wynikami badań własnych (pogorszenie dobrostanu psychicznego),
- zgodny z literaturą międzynarodową.

Jednocześnie należy zauważyć, że:

- brak zastosowania w badaniach standaryzowanych narzędzi psychometrycznych ogranicza precyzję tej rekomendacji.

Wniosek: trafny kierunek, ale wynikający bardziej z ogólnego trendu niż z silnych dowodów własnych.

Ad 2) Działania antyizolacyjne w trybie zdalnym

Rekomendacja:

- dobrze koresponduje z wynikami wskazującymi na znaczenie czynników psychospołecznych,
- stanowi praktyczne rozwinięcie obserwacji z badań empirycznych.

To jeden z najlepiej uzasadnionych elementów rozdziału.

Mocna strona: przejście od opisu do konkretnych rozwiązań organizacyjnych.

Ad 3) Standaryzacja nauczania zdalnego/hybrydowego

Postulat:

- logiczny i zgodny z doświadczeniem pandemicznym,
- jednak w ograniczonym stopniu wynika bezpośrednio z analiz przedstawionych w publikacjach.

Ad 4) Niskoprogowe wsparcie stylu życia

Rekomendacje dotyczące:

- aktywności fizycznej,
- snu,
- nawyków żywieniowych

są spójne z tematyką cyklu, jednak:

- w świetle wcześniejszych wyników (brak istotnych zmian zachowań zdrowotnych) pojawia się pewna niespójność logiczna.

Jeśli nie wykazano istotnych zmian, to:

- zasadność interwencji powinna być mocniej uzasadniona literaturą, a nie tylko danymi własnymi.

3. Ocena kierunków dalszych badań

Ta część rozdziału jest najbardziej wartościowa naukowo i wprost odpowiada na wcześniej wskazane braki.

Ad 1) Ujednoczenie narzędzi

Trafna diagnoza głównego problemu cyklu:

- brak standaryzacji narzędzi był jedną z kluczowych słabości badań.

Ad 2) Włączenie standaryzowanych skal psychospołecznych

Bardzo istotna rekomendacja:

- bezpośrednio adresuje ograniczenia metodologiczne,
- wskazuje na kierunek profesjonalizacji badań.

Ad 3) Badania podłużne (follow-up)

Kluczowy postulat:

- odpowiada na główny brak badań przekrojowych,
- umożliwiłby realną ocenę wpływu pandemii.

Ad 4) Identyfikacja predyktorów i ewaluacja interwencji

Najbardziej dojrzały element:

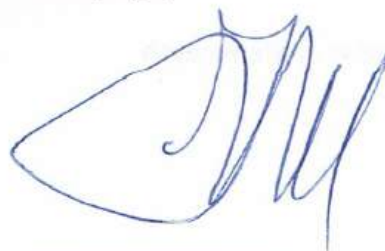
- przejście od badań opisowych do modeli wyjaśniających i interwencyjnych,
- wskazuje na potencjał rozwoju naukowego doktorantki.

4. Spójność z wcześniejszą krytyką recenzencką

Rozdział „Przyszłe perspektywy” w istocie:

- potwierdza świadomość ograniczeń pracy,
- stanowi próbę ich kompensacji na poziomie koncepcyjnym.

Jednocześnie:

- część rekomendacji wykracza poza siłę dowodową uzyskanych wyników,
- wskazuje to na pewną dysproporcję między ambicją aplikacyjną a rygorem metodologicznym badań.

5. Ocena końcowa rozdziału

Mocne strony:

- wysoka wartość praktyczna,
- trafne rozpoznanie potrzeb środowiska akademickiego,
- właściwe wskazanie kierunków dalszych badań,
- dojrzałość refleksji naukowej.

Słabe strony:

- częściowo ograniczone oparcie w wynikach własnych badań,
- miejscami charakter postulatywny (ekspercki),
- niewielka niespójność z wcześniejszymi wnioskami empirycznymi.

6. Konkluzja (w kontekście całej rozprawy)

Rozdział „Przyszłe perspektywy”:

- istotnie podnosi wartość całej rozprawy doktorskiej,
- świadczy o zdolności doktorantki do krytycznej refleksji i myślenia aplikacyjnego,
- kompensuje w pewnym stopniu ograniczenia metodologiczne części empirycznej.

Jednocześnie należy podkreślić, że:

- proponowane rekomendacje powinny być interpretowane jako kierunki działań wymagające dalszej weryfikacji naukowej, a nie jako w pełni udowodnione rozwiązania.

Kończowa konkluzja recenzji doktorskiej

Przedstawiony do oceny cykl trzech publikacji naukowych poświęconych wpływowi pandemii COVID-19 na zachowania zdrowotne oraz funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia stanowi spójny tematycznie dorobek badawczy o znaczeniu dla nauk o zdrowiu.

Największą wartość naukową cyklu stanowi publikacja przeglądowa opublikowana w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym, natomiast badania empiryczne dostarczają danych o charakterze lokalnym, istotnych z punktu widzenia praktyki zdrowia publicznego.

Jednocześnie należy wskazać na istotne ograniczenia metodologiczne prac empirycznych, w

szczegółności brak standaryzowanych narzędzi badawczych, przekrojowy charakter badań oraz ograniczoną analizę statystyczną.

Pomimo tych zastrzeżeń, doktorantka wykazała się:

- umiejętnością prowadzenia badań naukowych,
- zdolnością do analizy i interpretacji wyników,
- świadomością ograniczeń metodologicznych,
- potencjałem dalszego rozwoju naukowego.

W szczególności pozytywnie należy ocenić część syntetyzującą oraz rozdział „Przyszłe perspektywy”, które świadczą o dojrzałości refleksji naukowej i aplikacyjnej.

Wniosek końcowy

Przedstawiony cykl publikacji pt. „COVID-19 i jego konsekwencje dla zdrowia i stylu życia młodości akademickiej w Polsce” spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim określone w obowiązujących przepisach: warunki ustawowe określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 742 z późn. zm.); rozprawa doktorska powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej i umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej – i dlatego **wnoszę do Wysokiej Rady Naukowej Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Kaliskiego o dopuszczenie Pani mgr Wandy Olesińskiej do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora nauk o zdrowiu.**

Kierownik Katedry Higieny i Epidemiologii
Instytut Nauk o Zdrowiu
UNIwersytet Zielonogórski

prof. dr hab. n. med. Jerzy T. Marcinkowski